

Komt er anno 2024 eindelijk een verbod op jachttrofeeën?

Stéphanie Palsma van Voorthuizen

Trofeejacht is een praktijk waarbij individuen op wilde dieren jagen, voornamelijk met het doel trofeeën zoals huiden, hoofden of andere lichaamsdelen te verkrijgen om als trofeeën of souvenirs tentoon te stellen.

Vijf jaar geleden verscheen in de Argus¹ een artikel over de status van het verbod op jachttrofeeën in Nederland en over de grenzen. Vier jaar daarvoor, in 2015, werd de wereld ietwat wakker geschud door het afschieten van Cecil de leeuw. Tandarts Palmer schoot eerst een pijl door het, bij bezoekers van het wildpark geliefde, vrij tamme dier en schoot hem, na een twaalf uur durende achtervolging, af en poseerde trots met de dode leeuw.

De verhaaltjes over beheer (in plaats van te spreken over afschot), oogsten uit de natuur (in plaats van te spreken over afschot), vergroten van de biodiversiteit (in plaats van te spreken over afschot) gingen en gaan er nog steeds in als zoete koek bij de gemiddelde wereldburger.

De verontwaardiging wereldwijd was echter wel groot over de praktijk van het doden van dieren, om ermee te kunnen pronken. Er moest wetgeving komen, en snel. Wat doe je dan als wetgever? Snel een doekje voor het bloeden: Frankrijk verbood al gauw leeuwetrofeeën en Nederland volgde een jaar later in 2016 met een verbod op de import van (stukken van) dieren van

(slechts!) zes soorten. Eind januari 2024 is in België een wet aangenomen die jachttrofeeën van onder andere leeuwen, jachtluipaarden en ook neushoorns verbiedt.

In een artikel in de Argus van 2019, beklagde de Faunabescherming zich echter over de ruime mogelijkheden die nog steeds aan de trofeejagers werden geboden door Den Haag en Brussel. Wetgeving is natuurlijk goed nieuws voor een aantal individuele dieren die toevallig in de beschermde categorie vallen, maar de afgelopen jaren zijn er nog steeds duizenden trofeeën van andere dieren de EU binnengekomen².

De Afrikaanse olifant, het meest imposante dier van 'The Big Five', brengt als levend individu veel meer op voor de schatkist van een land dan als jachttrofee.

Trofeejagen leidt vaak tot uitputting van gezonde dierenpopulaties, waarbij de voornaamste begunstigden buitenlandse jagers en lokale elites zijn³. Komt er anno 2024 eindelijk een verbod op jachttrofeeën?

Om dit te onderzoeken, volgen we wie ervan profiteert. Verschillende landen over de hele wereld verdienen aan trofeejacht. Enkele die eruit springen zijn:

1. **Namibië** heeft een commerciële trofeejachtindustrie, met inkomsten uit jachtvergunningen en vergoedingen⁴.
2. **Zuid-Afrika** is een van de toonaangevende bestemmingen voor trofeejacht en biedt een grote verscheidenheid aan wildsoorten. Het land genereert aanzienlijke inkomsten uit jachtvergunningen, trofeeën en bijbehorend toerisme van vooral Amerikanen, Spanjaarden en Denen⁵. Er zijn winstgevende 'wildfarms' waar dieren worden gefokt met als doel er later op te laten jagen. Toeristen betalen om op de foto te gaan met een klein, schattig babyleeuwje waarna het als volwassen leeuw tragisch aan zijn einde komt⁹.
3. **Zimbabwe**: Trofeejacht is een belangrijke bron van inkomsten voor dit Afrikaanse land, met name voor groot wild zoals olifanten en leeuwen. De industrie heeft te maken gehad met controversen en kritiek over kwesties als corruptie en niet-duurzame jachtpraktijken⁶.

4. **Tanzania** heeft een bloeiende trofeejachtindustrie, met name in de wildreservaten met jachtconcessies⁷.
5. **Botswana**: Terwijl dit land de trofeejacht in 2014 verbood, hief de regering het verbod in 2019 op, waardoor een beperkt aantal jachtvergunningen kon worden afgegeven. Trofeejacht blijft een controversieel onderwerp in het land, waarbij voorstanders pleiten voor de economische voordelen ervan en critici hun bezorgdheid uiten over het behoud van dieren in het wild en dierenwelzijn⁸.
6. **Verenigde Staten**: In de Verenigde Staten wordt trofeejacht gereguleerd op staatsniveau, waarbij sommige staten de jacht op groot wild zoals herten, elanden en beren toestaan. Inkomsten uit jachtvergunningen, vergunningen en tags subsidiëren staatsprogramma's voor natuurbeheer⁵.
7. **Denemarken**: Dit land werd eerder genoemd als land van de herkomst van jachttoeristen in Zuid-Afrika. **Dit land staat op deze bedenkelijke lijst omdat het per hoofd van de bevolking het grootste aandeel in de trofeejachtindustrie ter wereld heeft**⁵.

Dit zijn helaas slechts enkele voorbeelden.

Wat houdt met name de trofeejacht in stand?

Het eenvoudige antwoord is geld. Zo stimuleert trofeejacht lokale economieën via toerisme en horeca. Het trekt veelal rijke toeristen aan die vaak bereid zijn aanzienlijke vergoedingen te betalen voor begeleide jachtexpedities, accommodaties, vervoer, gidsen en andere bijbehorende diensten. Voorstanders van trofeejacht vergoelijken het door als argument te gebruiken dat een deel van de inkomsten uit jachtvergunningen en vergoedingen kan worden toegewezen aan programma's voor

Naast een olifant is ook een buffel in alle opzichten levend veel méér waard dan als jachttrofee.

natuurbeheer, herstel van habitats, inspanningen tegen stroperij en gemeenschapsontwikkelingsprojecten in plattelandsgebieden.

Er wordt ook gepropageerd dat afschot conflicten tussen mens en dier vermindert. Als je met een hooivork een jonge wolf belaagt, schijn je zelfs in Drenthe ook 'zomaar' een wild dier op je af te kunnen krijgen. Het dier en zijn habitat niet bedreigen is beter.

Geld is gewoon een perverse prikkel. Naast vergunningsinkomsten, betalen jagers vaak een vergoeding voor elk dier dat ze doden. Dit geldt vooral voor imponerende soorten zoals leeuwen, olifanten of neushoorns. Deze trofeeën kunnen aanzienlijke statuswaarde hebben voor de jagers en ze zijn dan ook bereid in ruil daarvoor diep in de buidel te tasten voor een vergoeding die ze moeten afdragen.

Overheden kunnen ook de schatkist spekken door belastingen te innen op de winsten die worden gegenereerd door jachtorganisatoren, gidsen en aanverwante bedrijven.

Echter, de hoeveelheid geld die trofeejacht oplevert is relatief. Born Free, een van oorsprong Engelse organisatie die zich inzet tegen trofeejacht, stelt dat als geld de reden is voor deze gruwelijkheden, er veel meer geld verdiend kan worden met wildtoerisme dan met jachttoerisme. Zij zeggen dat studies hebben aangetoond dat een levende olifant tijdens zijn leven maar liefst \$ 1.6 miljoen waard kan zijn door inkomsten uit toeristen die voor het schieten van een mooi plaatje komen. Dit is vele malen de vergoeding die doorgaans door een trofeejager wordt betaald om een olifantstier te schieten, welk bedrag meestal rond de \$ 40,000 - 45,000 ligt¹².

Echter toen de oprichters van Born Free hun natuurfilms maakten over Elsa de leeuw, konden ze waarschijnlijk niet bevroeden dat toeristen zich als sprinkhanen over de wereld zouden verspreiden, een spoor van ecologische vernieling achter zich aan trekkend. Dieren moeten in ieder geval worden gewaardeerd om hun intrinsieke waarde en het doden van dieren voor recreatie

Ecotoerisme kan vele malen meer opbrengen dan het destructieve jachttoerisme.

of vertoning is niet te rechtvaardigen.

Trofeejacht kan negatieve gevolgen hebben voor populaties in het wild, vooral voor bedreigde of bedreigde diersoorten¹³.

Overbejaging kan ecosystemen verstoren en leiden tot een afname van dierenpopulaties, wat de algehele gezondheid van ecosystemen aantast. Bovendien roept trofeejacht vragen op over dierenwelzijn en het leed dat gejaagde dieren ervaren¹³.

Bij trofeejacht worden jachtmethoden zoals aas, vallen en honden gebruikt waarbij niet alleen de bejaagde dieren lijden maar het veroorzaakt onherroepelijk leed bij de ingezette dieren¹⁴. Overheden moeten wet- en regelgeving uitvaardigen om de trofeejacht te verbieden. Deze wetten kunnen strengere straffen omvatten voor illegale jacht op en handel in trofeeën van wilde dieren.

Internationale overeenkomsten. Internationale overeenkomsten en verdragen, zoals de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten (CITES), kunnen een cruciale rol spelen bij het reguleren van de handel in trofeeën voor wilde dieren en het beschermen van kwetsbare soorten tegen overexploitatie. Helaas bevat het CITES-verdrag enkele uitzonderingen voor de jacht op bedreigde diersoorten, zoals olifanten, tijgers en leeuwen. Hoewel trofeejachten vaak worden gepresenteerd als duurzaam, is dat niet het geval. In sommige landen, zoals Zuid-Afrika, zijn er winstgevende 'wildfarms' ontstaan waar

Kafue Litschiewaterbok in Lochinvar NP, Zambia. Eén van de vele soorten antilopen waarvan de trofeeënjager liever een kop met hoorns op een plank ziet dan dat hij anderen ervan laat genieten.

dieren worden gefokt met als doel later op gejaagd te worden ^{9, 10}.

Community-Based Conservation. Het ondersteunen van op de gemeenschap gebaseerde instandhoudingsinitiatieven die lokale gemeenschappen alternatieve middelen van bestaan bieden, kan helpen de afhankelijkheid van trofeejacht als bron van inkomsten te verminderen. Dit kan het bevorderen van duurzaam ecotourisme, het bekijken van dieren in het wild en niet-consumptief gebruik van dieren in het wild omvatten. Het begrip zelf is helaas wel onderhevig aan inflatie. Ieder lokaal initiatief krijgt inmiddels het label 'Community Based'¹¹.

Publieke bewustwording en voorlichting. Het vergroten van het bewustzijn over de ethische, ecologische en economische implicaties van trofeejacht kan publieke steun mobiliseren voor het beëindigen van de praktijk. Voorlichtingscampagnes kunnen helpen mythes en misvattingen over trofeejacht te verdrijven en alternatieve instandhoudingsmodellen te promoten.

Belangenbehartiging en activisme. Campagnes en basisbewegingen kunnen druk uitoefenen op regeringen en besluitvormers/beslissers om actie te ondernemen tegen de trofeejacht. Dit kan bestaan uit lobbyen voor wetshervormingen, het organiseren van protesten en het vergroten van het publieke bewustzijn via sociale media en andere platforms.

Het beëindigen van de trofeejacht vereist een combinatie van politieke wil, publieke steun en innovatieve instandhoudingsbenaderingen. Door de onderliggende drijfveren van de trofeejacht aan te pakken en duurzame en ethische alternatieven te promoten, kunnen we werken aan een toekomst waarin dieren in het wild worden gewaardeerd en beschermd voor de komende generaties.

Hoewel er een kleine vooruitgang is geboekt met betrekking tot het verbod op de import van jachttrofeeën, is er nog steeds veel werk aan de winkel. Sommige landen hebben stappen ondernomen om de import van bepaalde trofeeën te verbieden, maar het blijft een voortdurende strijd om dit op internationaal niveau te reguleren. We zien dus in 2024 nog steeds geen verbod aan de horizon. Campagnes en lobbywerk blijven cruciaal om bewustwording te vergroten en druk uit te oefenen op overheden en internationale organisaties om meer beschermende maatregelen te nemen voor bedreigde diersoorten en de intrinsieke waarde van dieren en hun habitat te respecteren.

- 1 Argus augustus 2019: 'Levendige Handel in Dode Dieren'
- 2 Humane Society International: Belgium bans the import of hunting trophies – februari 2024: <https://www.hsi.org/news-resources/breaking-belgium-bans-the-import-of-hunting-trophies/>
- 3 Reuters: Belgium bans hunting trophy imports, activists want Europe to follow – februari 2024: <https://www.reuters.com/world/europe/belgium-bans-hunting-trophy-imports-activists-want-europe-follow-2024-02-07/>
- 4 <https://napha-namibia.com/>
- 5 Assessing trophy hunting in South Africa by comparing hunting and exporting databases: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1617138123000341>
- 6 Cites and Livelihood Case Study 2022: https://cites.org/sites/default/files/eng/prog/Livelihoods/case_studies/2022/CITES_%26_livelihoods_fact_sheet_Elephant_Zimbabwe_0.pdf
- 7 Tanzania Wildlife Management Authority: <https://www.tawa.go.tz/hunting-tourism>
- 8 Trophy hunting in Botswana's NG13: we follow the money <https://africageographic.com/stories/trophy-hunting-in-botswanas-ng13-we-follow-the-money/>
- 9 Blood Lions (documentaire) <https://bloodlions.org>
- 10 Bescherm de dieren in het wild wereldwijd: <https://www.partijvoordedieren.nl/standpunten/bescherm-dieren-in-het-wild-wereldwijd>
- 11 Rethinking Community-Based Conservation <https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1523-1739.2004.00077.x>
- 12 Follow The Money: Trophy Hunting Does Not Help Communities: <https://www.bornfreeusa.org/2020/07/28/follow-the-money-trophy-hunting-does-not-help-communities/>
- 13 Can trophy hunting be justified for 'conservation benefits'? (<https://www.hud.ac.uk/news/2019/october/trophy-hunting-wildlife-crime-flynn-huddersfield/>)
- 14 Africahunting.com <https://www.africahunting.com/threads/bushpigs-with-bait-or-dogs.10489/>